

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine

Pravna i ekonomska izdanja
za uspješno i zakonito poslovanje

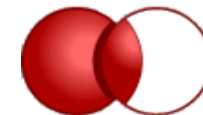
www.paragraf.ba - www.paragraf.rs

NAJZNAČAJNIJI NALAZI O USPOSTAVLJANJU FUK U IZVJEŠTAJIMA UREDA ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBiH

Paragrafov forum za koordinateure za FUK u javnom sektoru FBiH

Mia Buljubašić, mr.sc
Rukovodilac Sektora za razvoj, metodologiju
i upravljanje kvalitetom
miab@vrifbih.ba

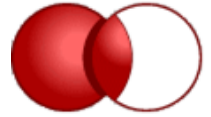

Cilj prezentacije:

Da steknete bolje razumijevanje :

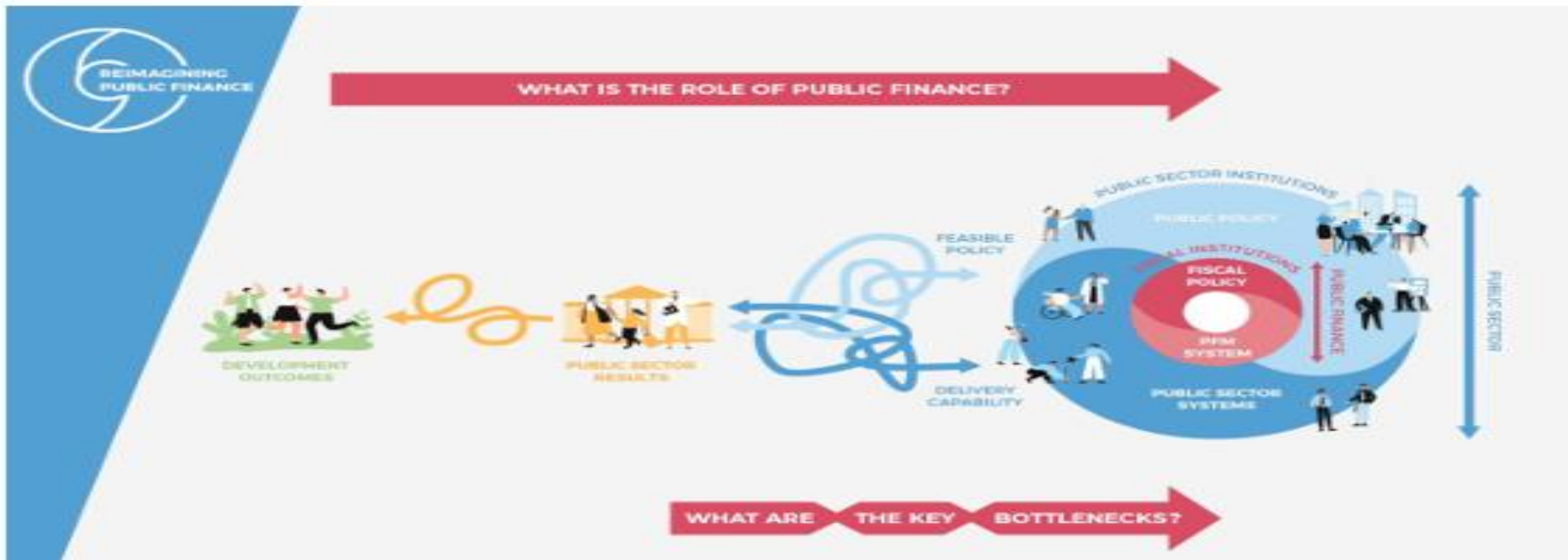
- 1. nadležnosti i uloge Ureda za reviziju institucija u FBiH**
- 2. zašto je FUK važan za reviziju i na koji način se pristupa revidiranju**
- 3. koji su to najznačajniji nalazi za FUK u izvještajima finansijske revizije**

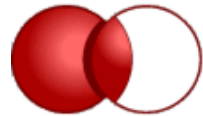

„Reimagining public finance“

- „Reimagining Public Finance“ je novi pristup reformi javnih finansija, ima za cilj otvoriti raspravu o tome kako bi mogao izgledati novi pristup koji se fokusira na ulogu upravljanja javnim resursima u postizanju boljih razvojnih rezultata.

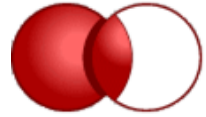
Dva ključna pitanja:

1. Koja je uloga javnih finansija u postizanju boljih razvojnih rezultata?“
2. Koje su ključne prepreke u oblasti javnih finansija koje treba otkloniti kako bi se to postiglo?

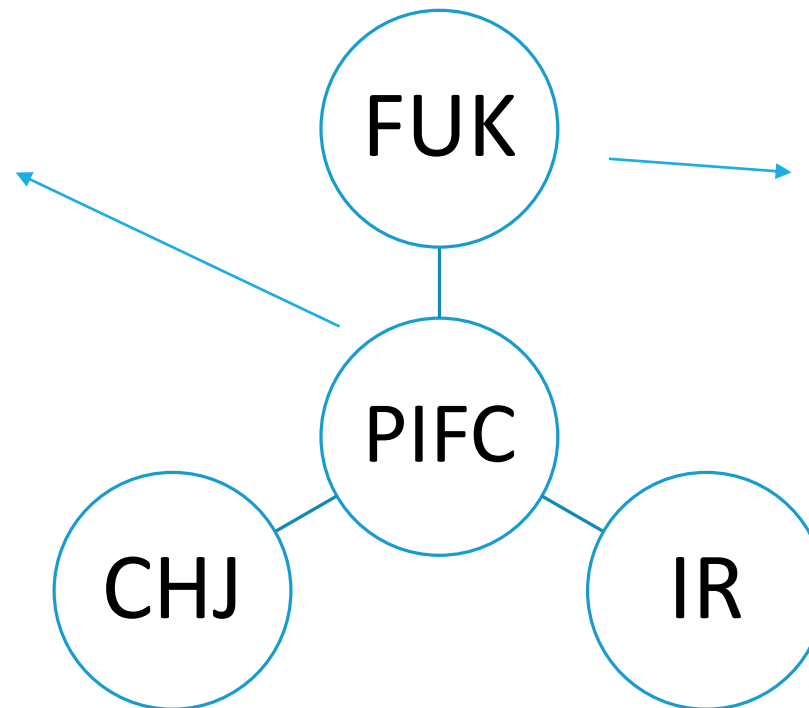
-novi način razmišljanja o finansijskom upravljanju, sa akcentom na efikasnost

-nove metode podrške međunarodnih organizacija (Svjetska banka i sl.) zemljama u razvoju

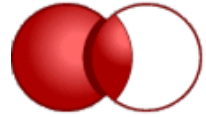
Zašto? Od 2008-2017, WB je uložila US\$ 18.3 milijarde u PFM reforme a „ poboljšanja su ograničena“
Predloženi pristup počinje fokusiranjem na **razvojne ishode** koje vlade žele da ostvare, i gradi svoj put nazad ka tome **kako efikasno i efektivno funkcionisanje javnog sektora** i fiskalnih institucija **može podržati vlade u postizanju tih ishoda.**

Interne finansijske kontrole u javnom sektoru (eng. PIFC – Public Internal Finance Control) predstavljaju cjelokupan **sistem finansijskih i drugih kontrola** koji uspostavlja **rukovodilac** korisnika javnih sredstava **s ciljem da osigura zakonito, transparentno, ekonomično, efikasno i efektivno upravljanje javnim sredstvima** kao i da se osigura njihova kontrola.

Finansijsko upravljanje i kontrola-**sveobuhvatan sistem internih kontrola** koji uspostavlja **rukovodilac** korisnika javnih sredstava, a kojim se upravljajući rizicima osigurava **razumno uvjerenje da će se ciljevi organizacije ostvariti** i da će se sredstva koristiti **pravilno, ekonomično, efikasno i efektivno**.

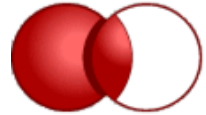

ULOGA VRHOVNIH REVIZORSKIH INSTITUCIJA

*„Vrhovne revizorske institucije imaju ključnu ulogu u **reviziji sistema i procesa** upravljanja javnim sredstvima. Revizija vladinih institucija i organa državne uprave ima **pozitivan uticaj na povjerenje** u društvu jer **fokusira pažnju čuvara javnog novca da paze** na način na koji se **troše javna sredstva**. Ovakva svijest potiče **poželjne vrijednosti i podržava** mehanizme odgovornosti što u konačnici dovodi **do donošenja boljih odluka**.“*

(INTOSAI P- 12-Vrijednost i koristi VRI – pokretanje promjena u životima građana)

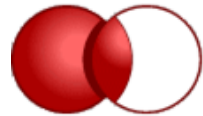

O Uredu za reviziju institucija u FBiH

- **Vrhovna revizijska institucija FBiH koja ima ulogu da putem izvještaja o reviziji pruža pouzdane i objektivne informacije relevantnim institucijama i cjelokupnoj javnosti.**
- Cca. 2000 subjekata u FBiH
- Nezavisan je u provođenju svojih dužnosti i nadležnosti i ne podliježe upravljanju ili kontroli bilo koje druge osobe ili institucije
- Izvještavamo: Parlament FBiH, Vladu FBiH i predsjednika FBiH, i ostale nadležne
- Ukupan broj zaposlenih je 85, cca. 70 revizorsko osoblje

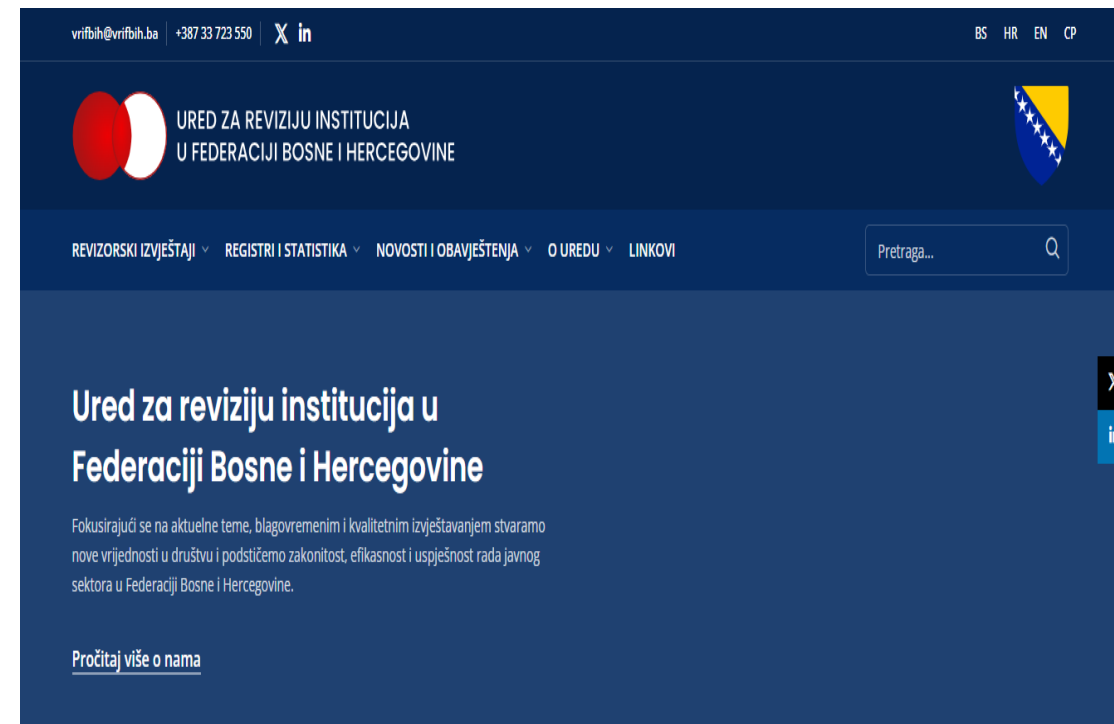
Najveći broj revizora su certificirane računovođe (19) i ovlašteni revizori (18), što osigurava da se revizije obavljaju u skladu s Međunarodnim revizijskim standardima i INTOSAI standardima.

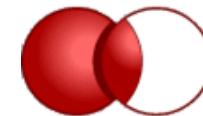
- Ured sve izvještaje o obavljenim revizijama objavljuje na svojoj web stranici www.vrifbih.ba

Objavljujemo specijalizirane publikacije vezane za pojedine oblasti iz revizija, kao i redovne godišnje publikacije: plan i program rada, revizorski izvještaj o najvažnijim nalazima i preporukama i izvještaj o aktivnostima.

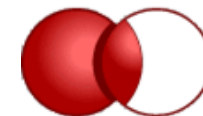
<https://www.vrifbih.ba/video-o-uredu-za-reviziju/>

Nadležnosti Ureda za reviziju institucija u Federaciji BiH

Koga revidiramo?

Preko 2.000 subjekata u Federaciji BiH

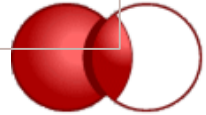
OBAVEZNE REVIZIJE

Parlament FBiH
Predsjednik FBiH
Vlada FBiH
16 federalnih ministarstava
Vladin godišnji izvještaj o izvršenju
budžeta

OSTALI SUBJEKTI REVIZIJE

BK FBiH i kantona
Kantoni, gradovi i općine
Zavodi, fondovi i agencije
Preduzeća u većinskom državnom
vlasništvu

S obzirom na to da se odredbe Zakona o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH primjenjuju na korisnike javnih sredstava prvog i drugog nivoa budžeta FBiH, kantone, gradove, općine i vanbudžetske fondove i na pravna lica u kojima Federacija ili kanton imaju većinski vlasnički udjel, **najveći dio subjekata u nadležnosti Ureda za reviziju dužni su da primjenjuju odredbe ovog Zakona.**

Središnji ured u Sarajevu

Područni uredi

Bihać

Mostar

Tuzla

Sektori za obavljanje revizija

Sektor za
finansijsku
reviziju institucija
FBiH

Sektor za
finansijsku
reviziju
kantona,
gradova i općina

Sektor za
finansijsku
reviziju zavoda,
fondova i
agencija

Sektor za
finansijsku
reviziju
preduzeća u
većinskom
državnom
vlasništvu

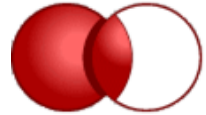

Sektor za
reviziju učinka

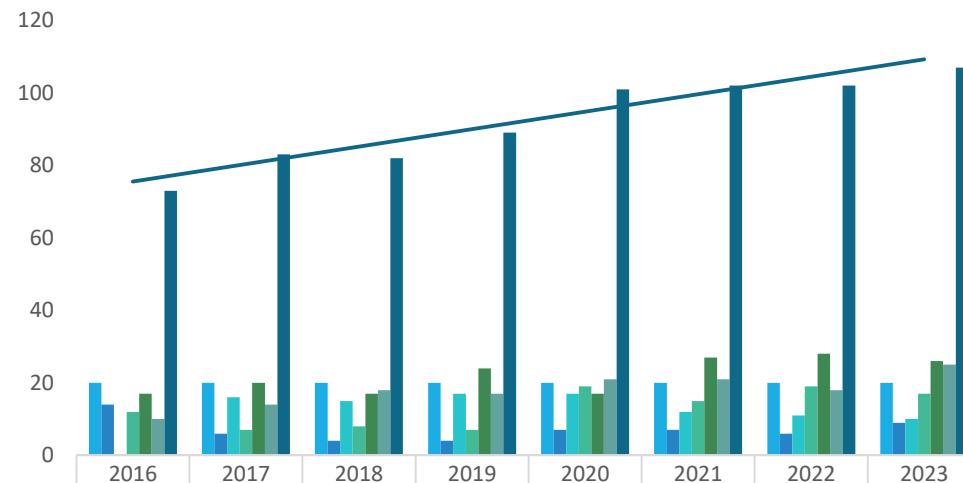
Generalni revizor rukovodi Uredom za reviziju i odgovoran je za dužnosti i ovlaštenja data Uredu za reviziju prema Zakonu o reviziji institucija u FBiH.

Generalni revizor ima zamjenika generalnog revizora, koji mu pomaže u obavljanju dužnosti Ureda za reviziju i koji može po uputama generalnog revizora obavljati sve funkcije, obveze i ovlasti generalnog revizora.

Broj revidiranih subjekata i ukupna izvršenja revidiranih budžeta za period 2016-2023

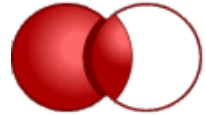
Pregled broja revidiranih subjekata po godinama

Izveštaj o izvršenju Budžeta FBiH i institucije FBiH	20	20	20	20	20	20	20	20
Institucije FBiH-ostale	14	6	4	4	7	7	6	9
Kantoni i institucije kantona		16	15	17	17	12	11	10
Gradovi/Općine	12	7	8	7	19	15	19	17
Zavodi, fondovi, agencije i javne ustanove	17	20	17	24	17	27	28	26
Preduzeća u većinskom državnom vlasništvu	10	14	18	17	21	21	18	25
Ukupno	73	83	82	89	101	102	102	107

Ukupna izvršenja budžeta/finansijskih planova
revidiranih subjekata po godinama uključujući
konsolidovane izvještaje kantona

FINANSIJSKA REVIZIJA

MIŠLJENJE O FINANSIJSKIM IZVJEŠTAJIMA

- Mišljenje o pouzdanosti finansijskih izvještaja

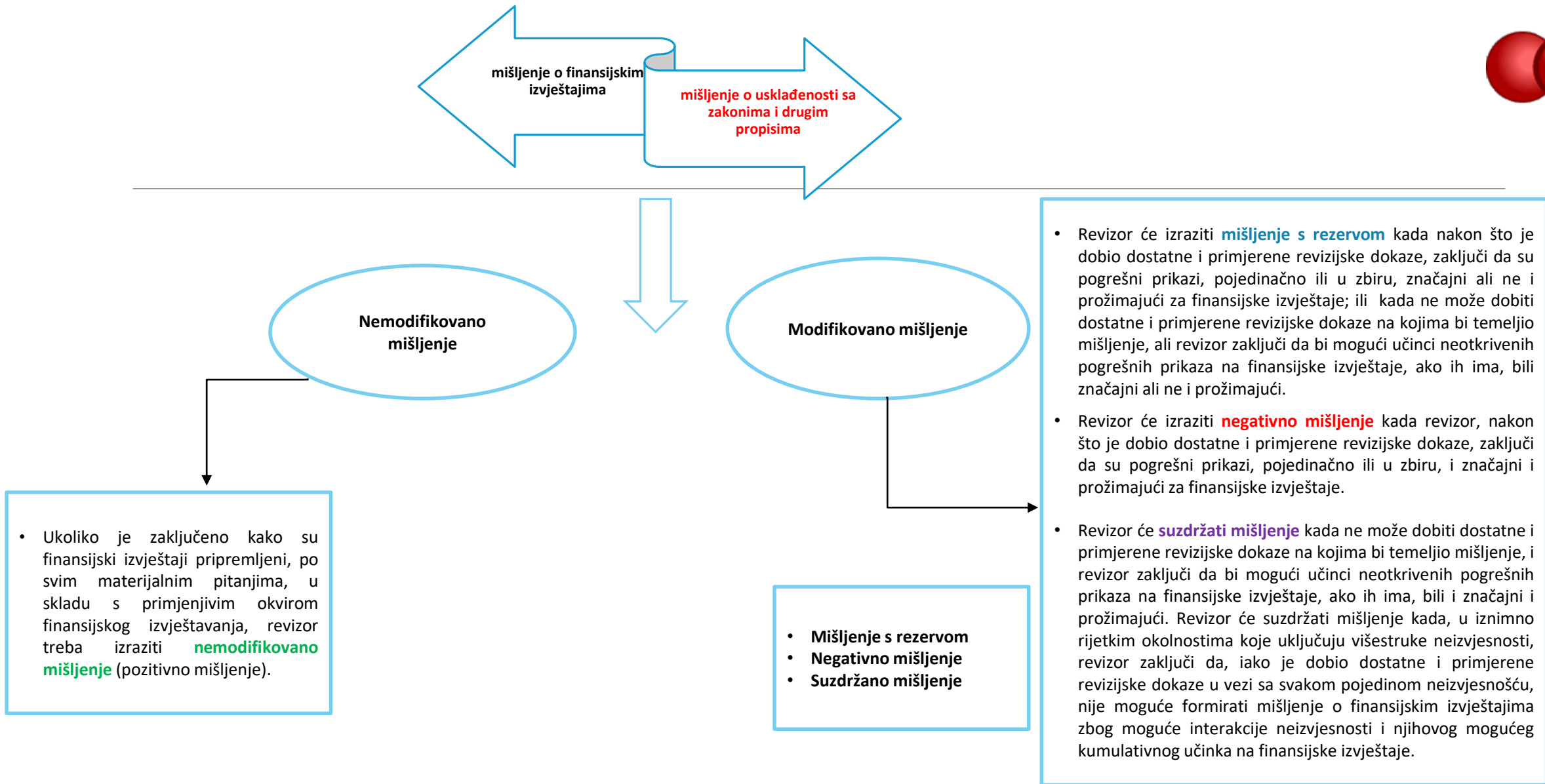
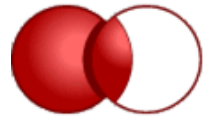
**Kriterij: Okvir
finansijskog
izvještavanja**

MIŠLJENJE O USKLAĐENOSTI

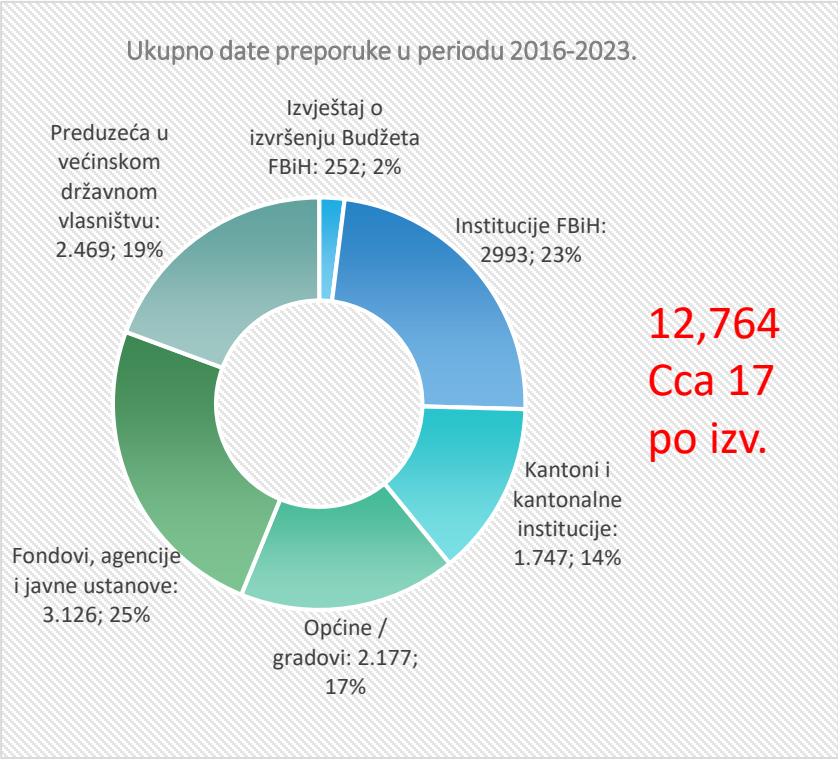
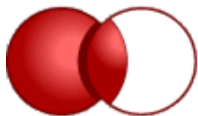
- Mišljenje o usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija iskazanih u finansijskim izvještajima, sa odgovarajućim zakonskim i drugim propisima.

**Kriterij: zakoni,
podzakonski akti**

- Zakon o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH;
- Zakon o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH.....

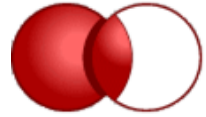
Ukupan broj datih mišljenja i preporuka za period 2016-2023.

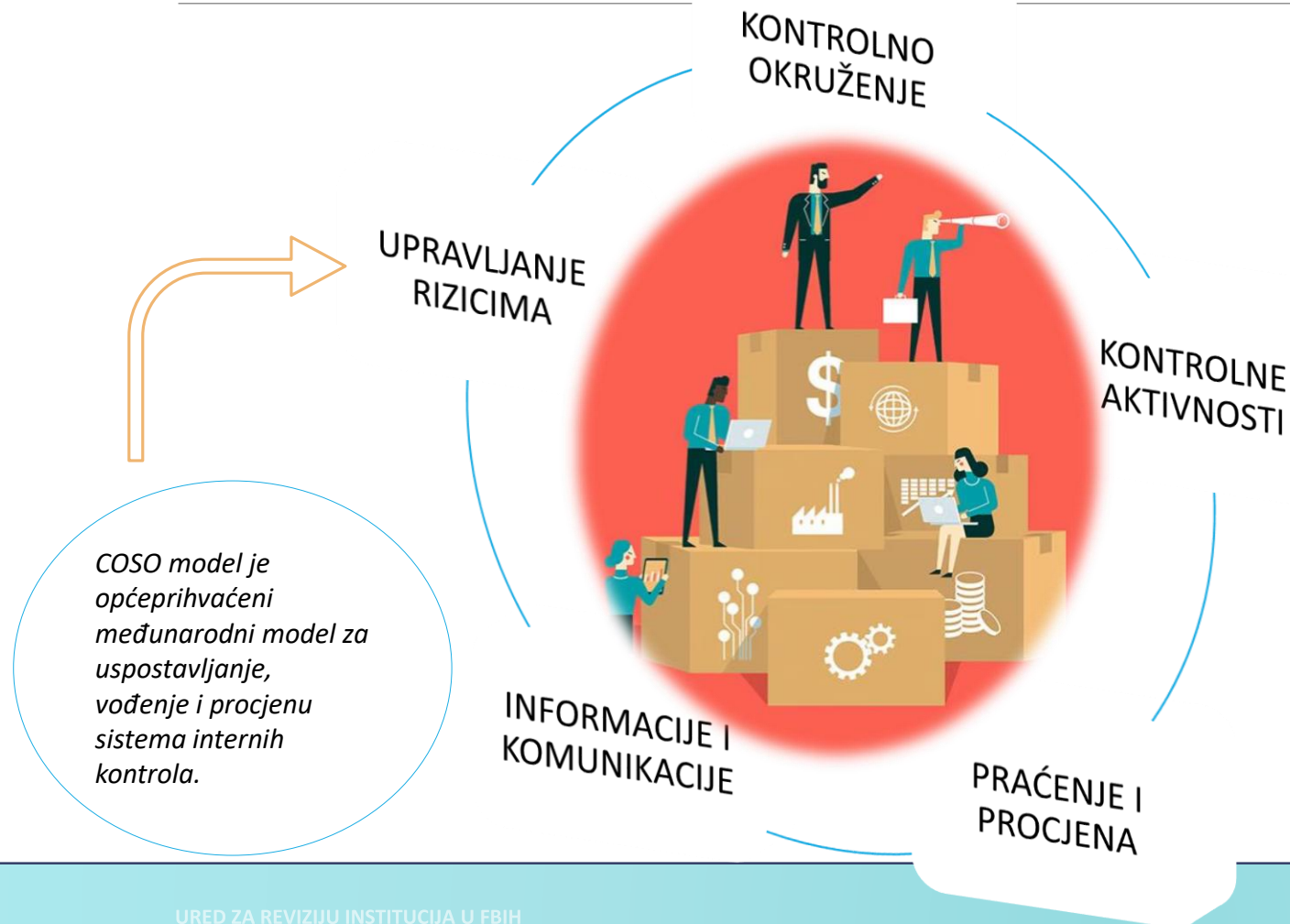
PODACI O DATIM MIŠLJENJIMA 2016–2023.

Red. br.	Sektor	2016–2023.								UKUPNO
		Finansijski izvještaji				Usklađenost				
		P	R	N	S	P	R	N	S	
1.	Sektor za finansijsku reviziju institucija FBiH	152	58	2	5	58	158	1	0	217
2.	Sektor za finansijsku reviziju institucija kantona, gradova i općina	34	149	17	2	5	181	16	0	202
3.	Sektor za finansijsku reviziju zavoda, fondova i agencija	70	90	13	3	23	138	15	0	176
4.	Sektor za finansijsku reviziju preduzeća u većinskom državnom vlasništvu	23	61	58	2	7	98	39	0	144
Ukupno		279	358	90	12	93	575	71	0	739

Nakon obavljenih revizija uočeno je poboljšanje u jačanju internih kontrola i njihovoj uspostavi u skladu sa Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH. Kod većine budžetskih korisnika smanjeni su izdaci za reprezentaciju, putne troškove i upotrebu telefona, te je smanjen broj nepravilnosti u javnim nabavkama.

Finansijsko upravljanje i kontrola

Finansijsko upravljanje i kontrola je sveobuhvatan sistem internih kontrola koji uspostavljaju i za koji su odgovorni rukovodioci korisnika javnih sredstava, a kojim se upravljajući rizicima osigurava razumno uvjeravanje da će se u ostvarivanju ciljeva budžetska i druga sredstva koristiti pravilno, ekonomično, efikasno i efektivno.

Struktura izvještaja

I IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

1. IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
2. IZVJEŠTAJ O REVIZIJI USKLAĐENOSTI

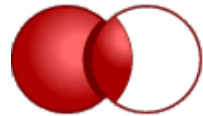
II KRITERIJI ZA REVIZIJU

III IZVJEŠTAJ O REVIZIJI

1. UVOD
2. PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE
3. PRAĆENJE PRIMJENE PREPORUKA IZ PRETHODNIH REVIZIJA I ANALIZA PODUZETIH MJERA
4. **SISTEM INTERNIH KONTROLA/FUK/INTERNA REVIZIJA/ORGANI DRUŠTVA/TRANSPARENTNOST RADA/PREVENCIJA KORUPCIJE**
5. POSLOVI IZ NADLEŽNOSTI
6. PLANIRANJE, DONOŠENJE BUDŽETA/FINANSIJSKOG PLANA I IZVJEŠTAVANJE
7. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI
8. VANBILANSNA EVIDENCIJA
9. JAVNE NABAVKE
10. OSTALI NALAZI
11. KOMENTARI NA NACRT IZVJEŠTAJA

IV PROLOG: GODIŠNJI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI I IZJAVA RUKOVODSTVA

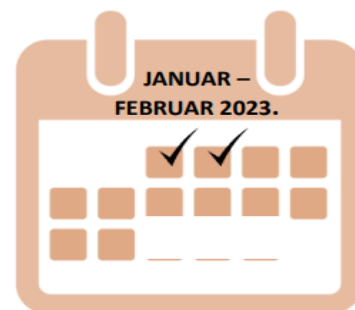

Zašto revidiramo FUK?

Ured za reviziju **obavlja prethodnu reviziju**, tokom koje

- Prati **primjenu preporuka iz prethodnih revizija** i analizu mjera preduzetih na osnovu tih preporuka.
- Procjenjuje da li rukovodioci institucija **primjenjuju zakone i propise**, koriste sredstva za odgovarajuće namjene,
- Ocjenjuje:
  - **finansijsko upravljanje,**
  - **funkcije interne revizije i**
  - **sisteme internih kontrola (član 13. Zakona o reviziji).**

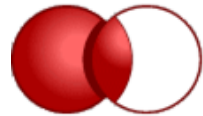
Završetak prethodnih revizija koje su započete u oktobru 2022. godine i priprema za konačne revizije

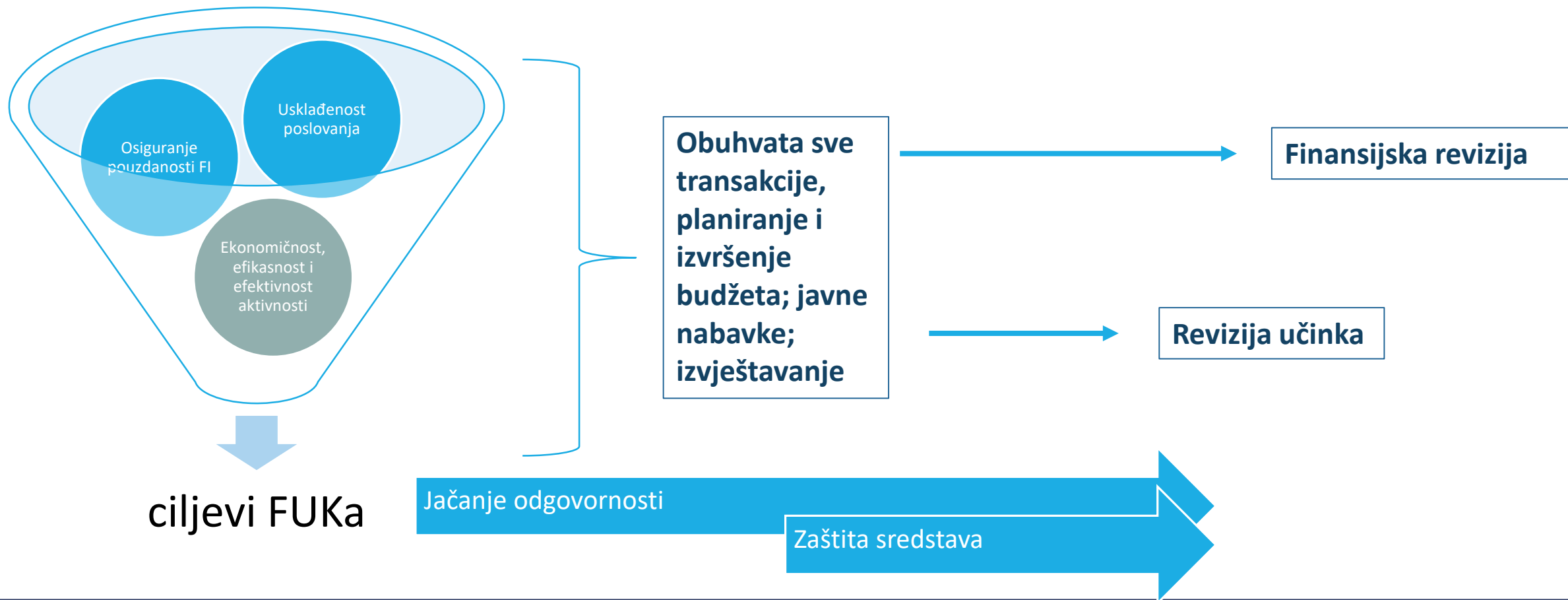
Obavljanje konačnih revizija za 2022. godinu

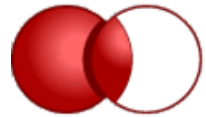

Početak obavljanja prethodnih revizija za 2023. godinu

Zašto revidiramo FUK?

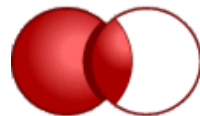
Zašto nam je u reviziji važan sistem internih kontrola?

Važnost nedostatka ili kombinacije nedostataka u internim kontrolama zavisi ne samo od toga je li pogrešno prikazivanje stvarno nastalo, nego i od vjerovatnoće da ono može nastati, kao i potencijalne veličine pogrešnog prikazivanja. Stoga, važni nedostaci mogu postojati čak iako tokom revizije revizor nije otkrio pogrešna prikazivanja.

MEĐUNARODNI REVIZIJSKI STANDARD 265 -
SAOPŠTAVANJE NEDOSTATAKA U INTERNIM
KONTROLAMA ONIMA KOJI SU ZADUŽENI ZA
UPRAVLJANJE I MENADŽMENTU

Kontrole mogu biti osmišljene tako da djeluju pojedinačno ili u kombinaciji kako bi uspješno spriječile, ili otkrile i ispravile, pogrešna prikazivanja.

Nedostatak u internim kontrolama, sam za sebe, ne mora biti dovoljno bitan da bi činio važan nedostatak. Međutim, kombinacija nedostataka koji utiču na isto stanje računa ili objavljivanje, relevantnu tvrdnju ili sastavni dio internih kontrola može povećati rizike pogrešnog prikazivanja u tom razmjeru da postanu važan nedostatak.

Interna revizija

Međunarodni revizijski standard 610, upućuje na odgovornosti eksternog revizora ako se koristi radom internog revizora. To uključuje

(a) korištenje rada službe/jedinice interne revizije u pribavljanju revizijskih dokaza i

(b) korištenje rada internih revizora radi osiguravanja direktne pomoći uz usmjeravanje, nadzor i pregled koje obavlja eksterni revizor.

U okviru procjene rada jedinice interne revizije, revizori razmatraju da li je funkcija IR uspostavljena u skladu sa Zakonom i njenu funkcionalnost.

Najčešći nalazi vezani za internu reviziju odnose se na njeno uspostavljanje; kapacitiranost, ispunjenost plana, odabir relevantnih tema za reviziju u skladu s rizikom.

U prethodnom periodu, revizori Ureda, nisu se oslanjali na rad jedinica interne revizije revidiranih subjekata.

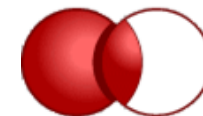
Ček lista za internu reviziju

Subjekt revizije:		Broj revizije:	
Revizijska godina:		Pregledao/la:	Ime i prezime:
Sačinio/la:		Prvi pregled:	Pozicija:
Datum:		Drugi pregled:	Datum:

Cilj: Da se utvrdi da li je uspostavljena funkcija interne revizije, da se izvrši ocjena rada interne revizije i da se utvrdi da li je rad interne revizije adekvatan za predmetnu reviziju.

Pitanja za ocjenu:		Da/N e	Pojasnjene/ope s	Referenca za radni papir
A. Ocjena cjelokupnog funkcionisanja IR				
1.	Da li subjekt revizije ima uspostavljenu funkciju interne revizije (IR)?			
2.	Da li IR ima odgovarajući broj kompetentnih i iskusnih revizora, u skladu sa sistematizacijom i opisom radnih mjesta?			
3.	Da li IR izveštava direktno rukovodioca institucije/Odbor za reviziju?			
4.	Da li je IR neovisna i odvojena od poslovanja subjekta revizije?			
5.	Postoji li pisano ovlaštenje od rukovodioca institucije o slobodi pristupa svim potrebnim dokumentima, imovini, osoblju i slično?			
6.	Da li IR izvršava svoje poslove u skladu sa nadležnostima utvrđenim relevantnim propisima?			
7.	Postoji li interni akt kojim se definiše obim, odgovornosti i cilj IR, te da li IR izvršava svoje poslove u skladu sa istim?			
8.	Da li obim IR uključuje ocjenu i izvještavanje o internim kontrolama koje se odnose na visoko rizična područja, identifikovana od strane menadžmenta?			
9.	Da li obim IR uključuje razmatranja sljedećeg: - usklađenost poslovanja sa odgovarajućim zakonima i propisima, - pouzdanost finansijskog izvještavanja, - efikasnost, ekonomičnost i efektivnost poslovanja?			
10.	Da li su interni revizori razmotrili nepravilnosti i prevare kao moguće pojave rizika, a posebno prilikom revidiranja procesa koji su izloženi nekim vrstama rizika, kao što su: rukovanje gotovinom, imovina i zalihe, ugovori i dozvole,			

Metodologija za finansijsku reviziju IMFR-PLR-4.2.

Subjekt revizije:		Broj revizije:	
Revizijska godina:		Pregledao/la:	Ime i prezime:
Sačinio/la:		Prvi pregled:	
Datum:		Drugi pregled:	

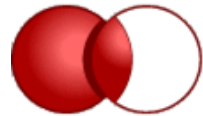
Cilj: Da se stekne razumijevanje dizajna internih kontrola na nivou finansijskih izvještaja i njihove implementacije i da se procijeni da li kontrole pojedinačno ili u kombinaciji sa drugim kontrolama mogu djelotvorno spriječiti, otkriti i ispraviti odstupanja.

Aspekti kontrola:	Da/Ne	Pojašnjenje/opis	Referenca za radni papir
USPOSTAVLJANJE INTERNIH KONTROLA U SKLADU SA PROPISIMA O FINANSIJSKOM UPRAVLJANJU I KONTROLI (FUK)			
1. Da li se na subjekt revizije odnose odredbe Zakona o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH (Zakon) i Pravilnika o provođenju finansijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru u FBiH (Pravilnik)? (član 2. Zakona, član 2. Pravilnika)			
2. Da li je obveznik izradio i dostavio Godišnji izvještaj o funkcionisanju sistema finansijskog upravljanja i kontrole u skladu sa članom 14. Zakona i članom 10. Pravilnika?			
3. Za nadležna ministarstva <u>finansija</u> : Da li su sačinjeni i dostavljeni konsolidovani izvještaji o finansijskom upravljanju i kontroli u skladu sa članom 15. Zakona i članom 11. i 12. Pravilnika?			
4. Da li je subjekt revizije izvršio planiranje uspostavljanja i razvoja FUK u skladu sa članom 6. Pravilnika?			
5. Da li je subjekt revizije imenovao Koordinatora za FUK u skladu sa članom 7. Pravilnika?			
6. Da li je subjekt revizije prema Zakonu o budžetima i Pravilniku o obliku, sadržaju i načinu popunjavanja i predaji izjave o fiskalnoj odgovornosti obveznik i ako jeste, da li je izjava sačinjena i dostavljena u skladu sa navedenim Pravilnikom? (ako postoji obaveza)			

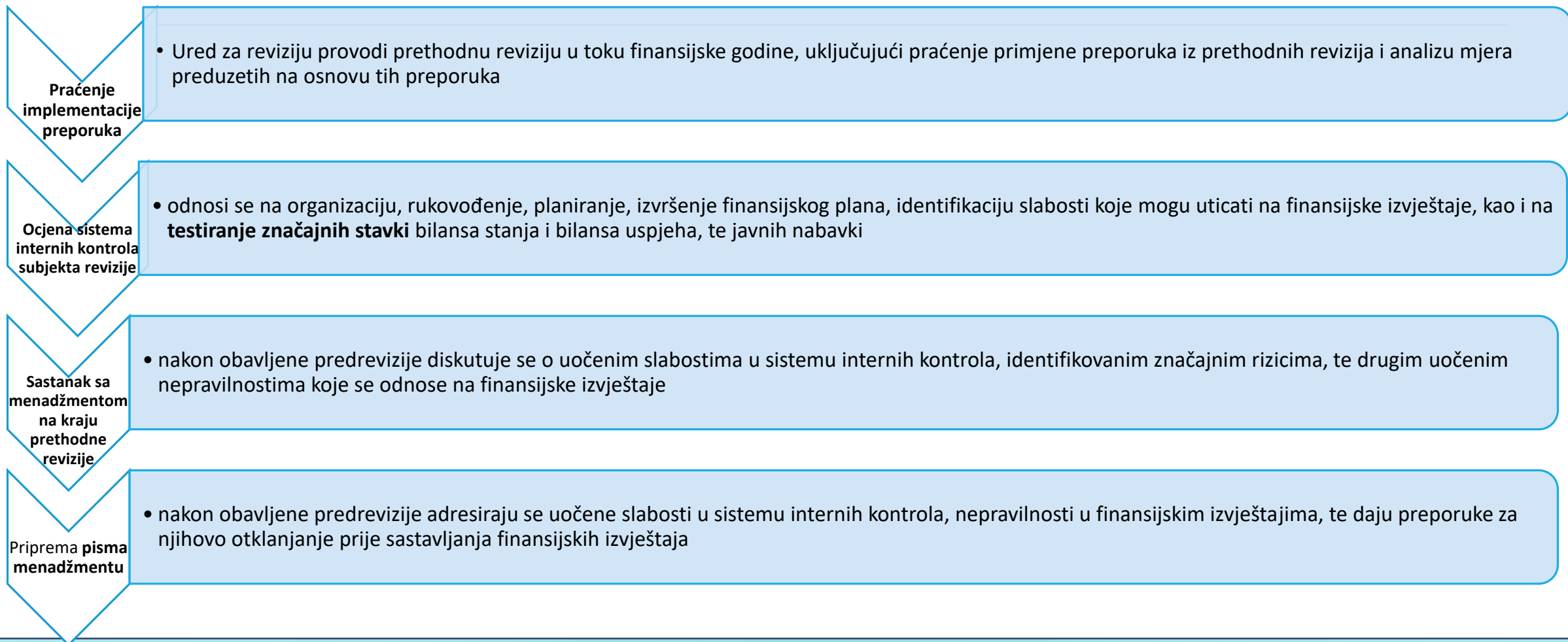
Ured za reviziju institucija u FBiH je u okviru metodologije za finansijsku reviziju uspostavio ček listu za interne kontrole čiji je cilj da se stekne razumijevanje dizajna internih kontrola subjekta revizije i ocjeni njihova implementacija.

Kriteriji za reviziju sistema finansijskog upravljanja i kontrole su:

- Zakon o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH
- Pravilnik o provođenju finansijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru u FBiH

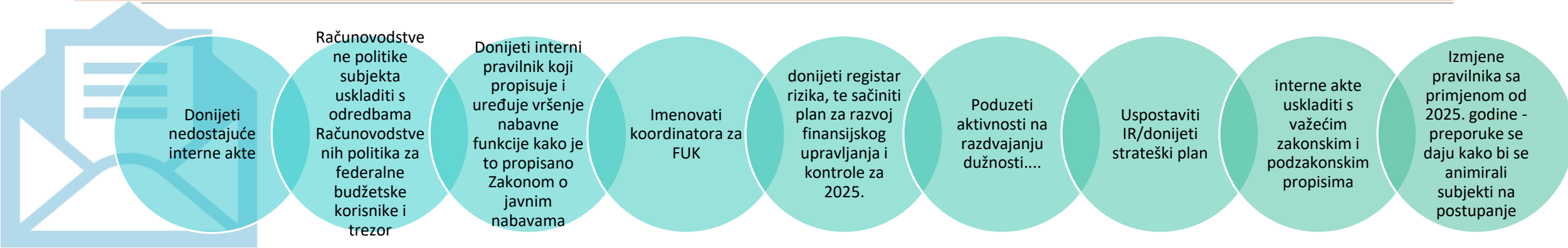
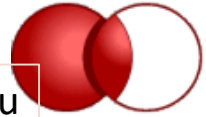

Proces ocjene sistema internih kontrola kroz prethodnu reviziju

Pismo menadžmentu

U Pismu menadžmentu nakon obavljenih prethodnih revizija se konstatuju slabosti sistema internih kontrola, koje mogu uticati na finansijske izvještaje i usklađenost poslovanja, te daju preporuke za poduzimanje odgovarajućih mjera s ciljem otklanjanja slabosti.

U skladu sa ISA 265 - Cilj revizora je da na odgovarajući način iskomunicira sa onima koji su zaduženi za upravljanje nedostatke u internim kontrolama koje je revizor identifikovao tokom revizije i koji su, prema revizorovoj profesionalnoj prosudbi, od dovoljnog značaja da zaslužuju njihovu odgovarajuću pažnju.

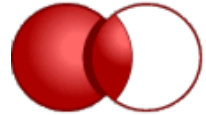
U prethodnim revizijskim ciklusima značajan broj preporuka dat u pismu menadžmentu se odnosio na imenovanje koordinatora za finansijsko upravljanje i kontrolu, za donošenje mapa procesa i vršenje procjene i uspostavljanje registra rizika. U pismima menadžmentu za tekući ciklus, preporuke koje su date se većinom vežu za izmjene u zakonskim propisima, i nove obaveze subjekta. S tim u vezi, možemo primijetiti **pozitivan trend i pozitivan efekat datih preporuka kroz pisma menadžmentu.**

A photograph of a desk setup. On the left is a brown notebook. In the center are two yellow sticky notes, one labeled 'Findings #1' and one labeled 'Findings #2'. To the right of the notes is a magnifying glass with a silver rim and a black handle. Next to the magnifying glass are two black pens. A small, colorful, cylindrical object is also visible on the desk.

Nalazi za FUK iz finansijske revizije za 2023. godinu

iz 107 finansijskih revizija

Izvještaj o izvršenju Budžeta FBiH za 2023.

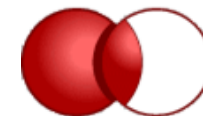

Iako je Zakon o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH donesen 2008. godine, Zakon o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH 2016, a CHJ uspostavljena 2010. godine, uspostava finansijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru i interne revizije u javnom sektoru još uvijek nije na zadovoljavajućem nivou. Naglašavamo da je CHJ, u skladu s članom 3. tačka 1. i članom 16. Zakona o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH, ovlaštena za razvoj, rukovođenje i koordinaciju finansijskog upravljanja i kontrole i interne revizije u javnom sektoru, harmonizaciju sistema finansijskog upravljanja i kontrole u organizacijama javnog sektora u FBiH, ocjenu adekvatnosti i efektivnosti sistema finansijskog upravljanja i kontrole u organizacijama u FBiH.

Preporuka:

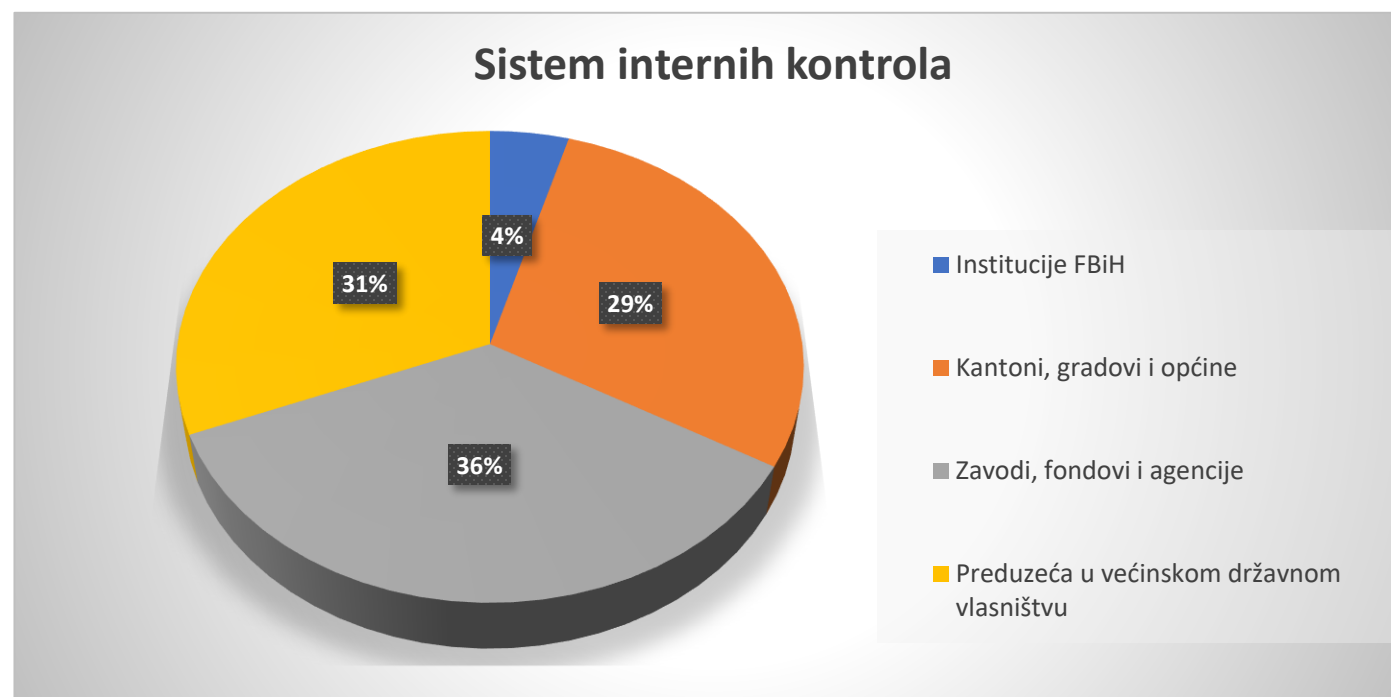
- *u skladu s nadležnostima nastaviti aktivnosti na uspostavi interne revizije i sistema finansijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru na svim nivoima vlasti u FBiH, shodno Zakonu o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH, Zakonu o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH i drugim propisima.*

Udio kvalifikacija za FUK u datim mišljenjima za 2023. godinu

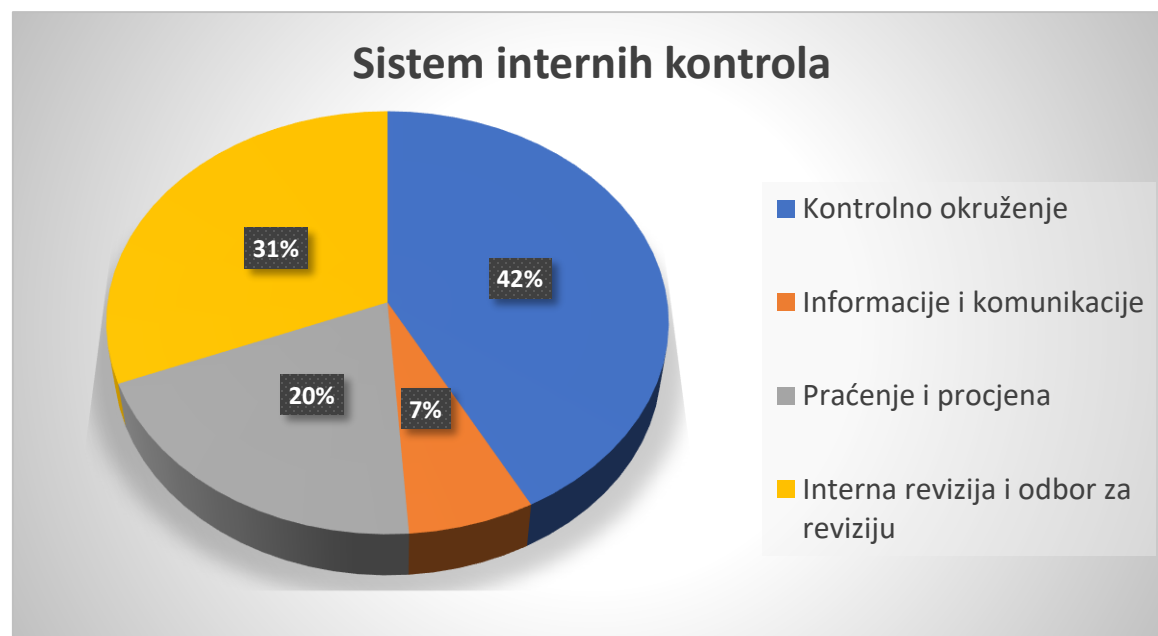
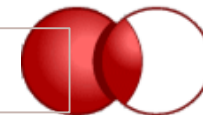
Od 283 date kvalifikacije u mišljenju o usklađenosti sa zakonskim propisima, 45, odnosno **16% kvalifikacija odnosi se na slabosti i nedostatke u sistemu internih kontrola.**

U prethodnoj revidiranoj godini procenat datih kvalifikacija za sistem internih kontrola u ukupno datim kvalifikacijama na usklađenost bio je 13%.

Udio kvalifikacija za sistem internih kontrola po sektorima

Date kvalifikacije u okviru sistema internih kontrola u odnosu na COSO model

Udio datih kvalifikacija za sistem internih kontrola po COSO modelu

Kontrolno okruženje

(netransparentno zapošljavanje - bez javnog poziva i neusklađenost internih akata sa zakonskim i podzakonskim propisima)

Informacije i komunikacije

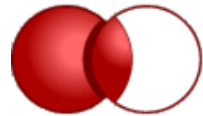
(nije uspostavljeno trezorsko poslovanje kod jedinica lokalne samouprave)

Praćenje i procjena

(nije uspostavljen unutrašnji nadzor u zdravstvenim ustanovama)

Interna revizija i odbori za reviziju

(nisu uspostavljeni/imenovani ili nisu funkcionalni)

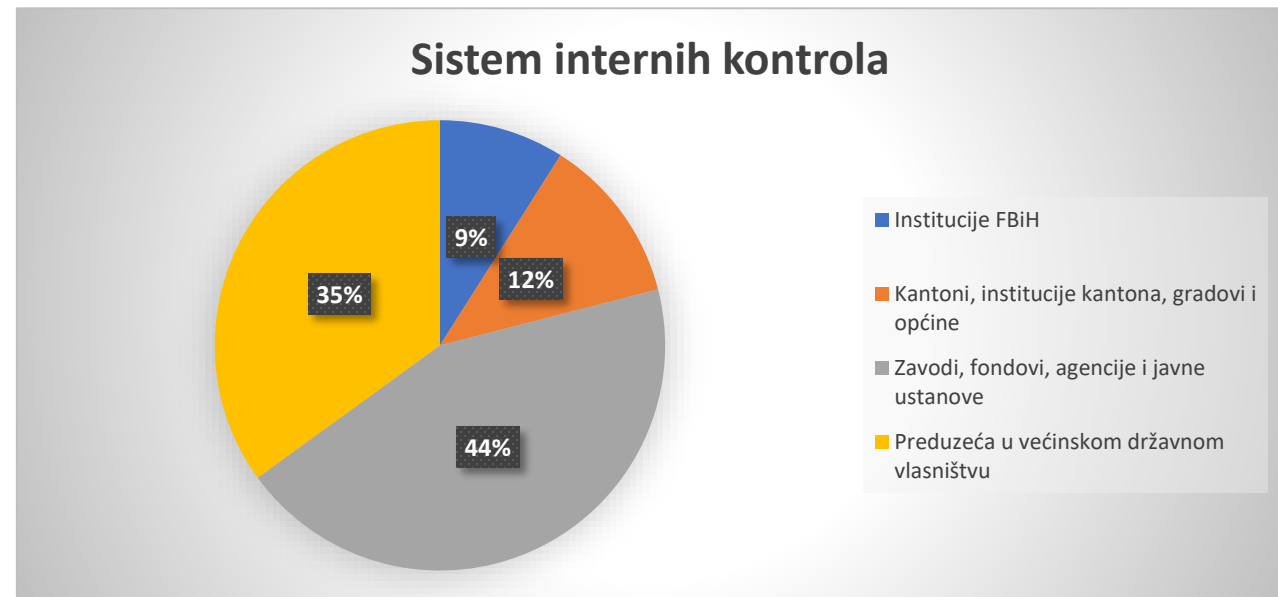

Isticanje pitanja u mišljenjima o usklađenosti

Ako revizor smatra da je nužno usmjeriti pažnju korisnika na pitanje prezentirano ili objavljeno u finansijskim izvještajima koje je, po revizorovoj prosudbi, od takve važnosti da je bitno za korisnikovo razumijevanje finansijskih izvještaja, revizor će u revizorov izvještaj uključiti **tačku za isticanje pitanja**.

Od **202 tačke u isticanju pitanja** u mišljenju o usklađenosti sa zakonskim propisima, 34, odnosno **17% odnosi se na sistem internih kontrola**.

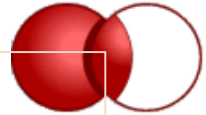
U prethodnoj revidiranoj godini procenat istaknutih pitanja vezanih za sistem internih kontrola u ukupnom isticanju pitanja na usklađenost bio je 23%.

Udio isticanja pitanja za sistem internih kontrola po sektorima

- **Zavodi i JP:** zakonska neusklađenost kantonalnih uredbi za zapošljavanje; imenovanja UO, NO, IR
- **Kantoni, gradovi i općine:** (neusklađenost internih akata sa zakonskim propisima)

Revizija uspostave i implementacije sistema finansijskog upravljanja i kontrole

Osnovna dokumentacija za preliminarnu ocjenu nivoa uspostave sistema finansijskog upravljanja i kontrole:

- Akt o imenovanju koordinatora; Plan za razvoj FUK-a; Izvještaj o realizaciji plana za razvoj FUK-a; Godišnji izvještaj o funkcionisanju sistema finansijskog upravljanja i kontrole.

Dokumentacija potrebna za procjenu sistema finansijskog upravljanja i kontrole po COSO komponentama

KONTROLNO OKRUŽENJE

Etički kodeks;

Interni akt o organizacionoj strukturi, te podaci o popunjenosti radnih mjesta, obim ovlaštenja i odgovornosti;

Dokumentacija vezana za proces zapošljavanja, programe obuke tamo gdje su neophodni;

Strategije, program rada, izvještaji o radu, budžet/finansijski plan i ciljevi, te da li su oni usklađeni sa raspoloživim sredstvima.

UPRAVLJANJE RIZICIMA

registar rizika;

dokumentacija vezana za identifikaciju rizika, praćenje i procjenu.

KONTROLNE AKTIVNOSTI

Interni akti (instrukcije, smjernice, uputstva, pravilnici, odluke) kojima su detaljnije uređeni postupci, nadležnosti i odgovornosti;

Mape procesa.

INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE

Procjena upravljačko-informacionih sistema;

Interni akti vezani za internu i eksternu komunikaciju, korespondenciju i arhiviranje dokumentacije.

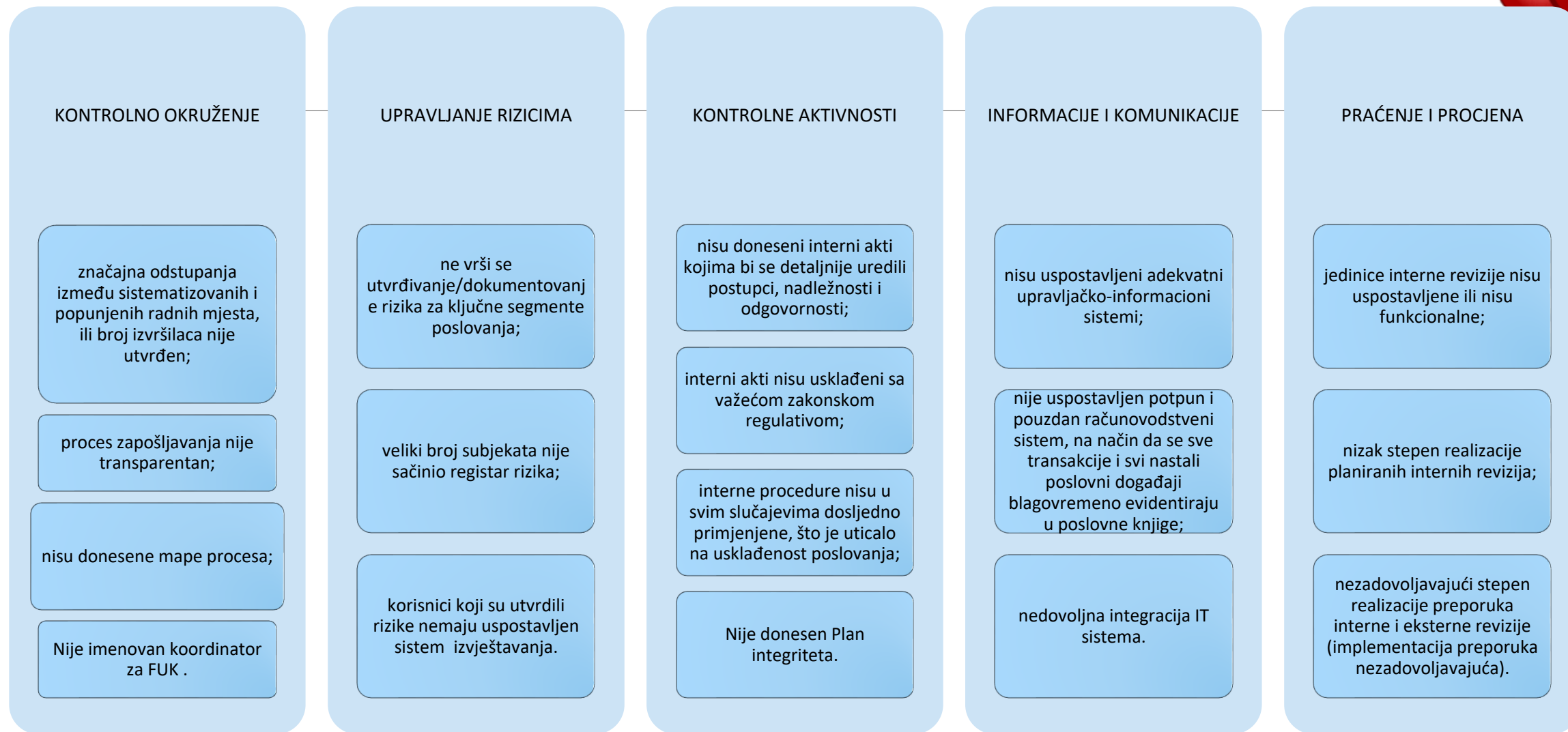
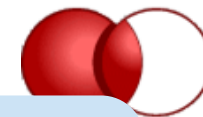
PRAĆENJE I PROCJENA

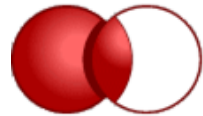
Dokumentacija vezana za uspostavu interne revizije;

Dokumentacija vezana za samoprocjenu sistema internih kontrola;

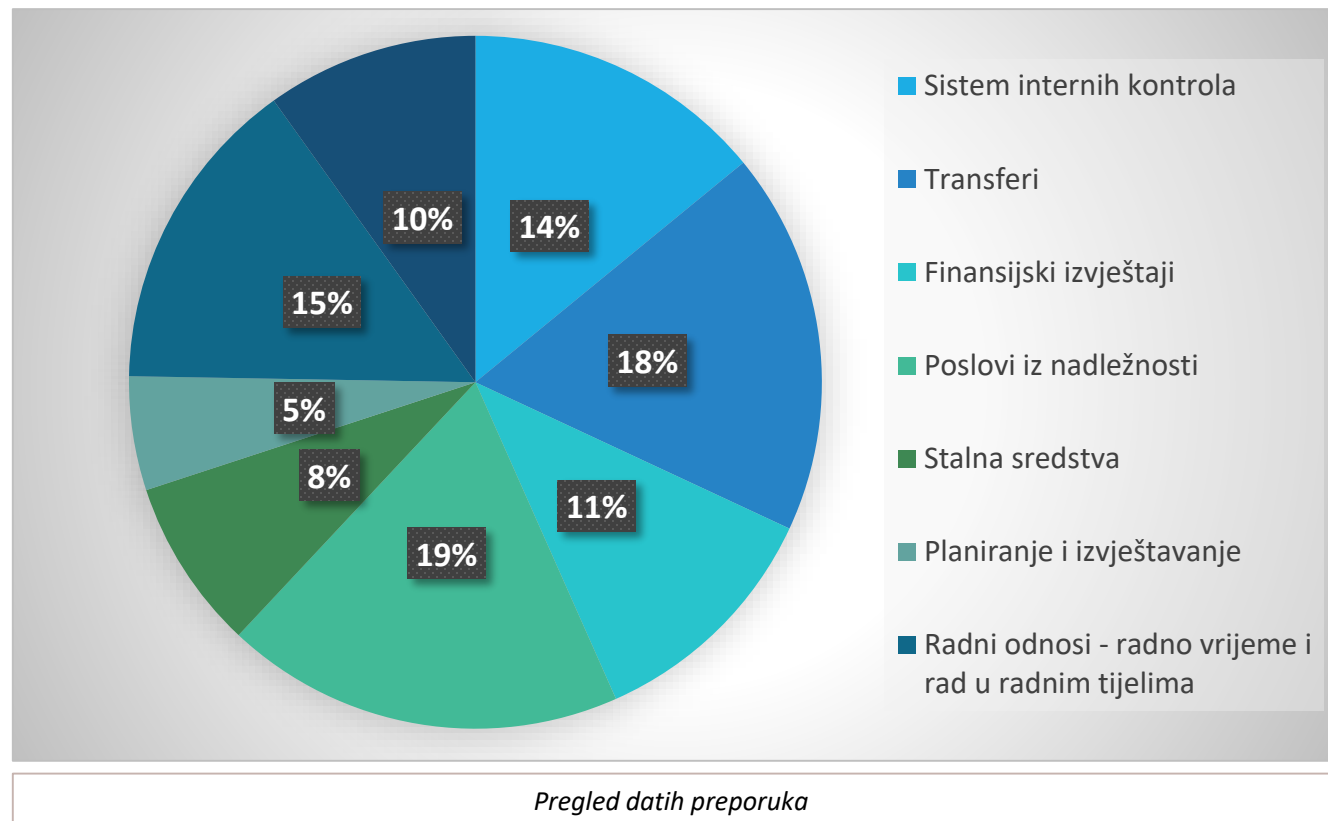
Ocjena realizacije preporuka interne i eksterne revizije.

Nalazi vezani za finansijsko upravljanje i kontrolu po komponentama COSO modela

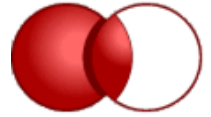

Date preporuke kod obaveznih subjekata revizije

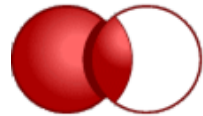
Od ukupno 263 preporuke koje su date za obavezne revizije, njih 37 ili 14% odnose se na sistem internih kontrola.

Primjeri datih preporuka:

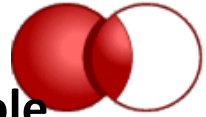

- Uspostaviti sustav unutarnjih kontrola sukladno Zakonu o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH u dijelu reguliranja internim aktima procesa izrade i realizacije strateškog plana, izrade i izvršavanja proračuna i evidencije poslovnih događaja
- Uspostaviti jedinicu za unutarnju reviziju sukladno Zakonu o unutarnjoj reviziji u javnom sektoru u FBiH.
- Usvojiti plan integriteta i provoditi aktivnosti predviđene Akcijskim planom.
- Izvršiti identifikaciju i procjenu utjecaja rizika, uspostaviti registar rizika te sačiniti mapu poslovnih procesa, sukladno Zakonu o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH i Pravilniku o provođenju finansijskog upravljanja u javnom sektoru u FBiH.
- Uskladiti pravilnik o unutrašnjoj organizaciji na način da obuhvata sve poslove iz nadležnosti i shodno tome ažurirati mapu poslovnih procesa, sačiniti registar rizika, te vršiti procjenu i praćenje funkcionisanja sistema internih kontrola u skladu sa Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH.
- Postojeće interne akte uskladiti sa zakonskim i podzakonskim propisima, te donijeti nedostajuće interne akte i procedure kojima će se regulisati ključni poslovni procesi, kako bi se uspostavio funkcionalan sistem internih kontrola.

Najčešći nalazi vezani za imenovanje koordinatora za finansijsko upravljanje i kontrolu

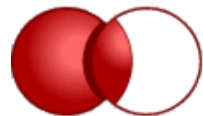
Najčešći nalazi vezani za izvještavanje o funkcionisanju sistema finansijskog upravljanja i kontrole

---

Godišnji izvještaj o funkcionisanju sistema finansijskog upravljanja i kontrole **nije sačinjen**.

Godišnji izvještaj o funkcionisanju sistema finansijskog upravljanja i kontrole je sačinjen, ali **ne odražava stvarno stanje uspostavljenog sistema finansijskog upravljanja i kontrole**.

Godišnji izvještaji o funkcionisanju sistema finansijskog upravljanja i kontrole sačinjen (odražava stvarno stanje uspostavljenog sistema), ali u njemu **nisu navedene mjere koje se planiraju poduzeti za dalji razvoj finansijskog upravljanja i kontrole**.

Godišnji revizorski izvještaj

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FEDERACIJI BIH

REVIZORSKI IZVJEŠTAJ O NAJVAŽNIJIM NALAZIMA I PREPORUKAMA ZA 2023/2024. GODINU

INTOSAI-P 1 Limbska deklaracija

„Vrhovne revizijske institucije mogu postići svoje ciljeve objektivno i efikasno samo ako su nezavisne od subjekta revizije i zaštićene od vanjskog uticaja.“

UN Rezolucija A/66/209 Promovisanje efikasnosti, odgovornosti, efektivnosti i transparentnosti javne uprave jačanjem vrhovnih revizijskih institucija

„Prepoznaje značajnu ulogu vrhovnih institucija za reviziju u promovisanju efikasnosti, odgovornosti, efektivnosti i transparentnosti javne uprave koje vode do postizanja nacionalnih razvojnih ciljeva i prioriteta, kao i međunarodno priznatih razvojnih ciljeva, uključujući i Milenijumske razvojne ciljeve.“

Rezolucija 9/3 Konferencija država članica Konvencije Ujedinjenih nacija protiv korupcije

„Zabrinuti zbog negativnih efekata korupcije na stabilnost i sigurnost društava, efikasnost institucija, vladavinu prava i održivi razvoj;
ističu ključnu ulogu koju imaju vrhovne revizijske institucije u prevenciji i borbi protiv korupcije, posebno u pogledu promovisanja integriteta, odgovornosti, transparentnosti i pravnog upravljanja javnim poslovima i javnom imovinom, kao i efikasnog korištenja javnih resursa i podsjećajući, s tim u vezi, na važnost zaštite i očuvanja i jačanja neophodne nezavisnosti tih institucija, u skladu s osnovnim principima pravnih sistema država članica, kako bi im se omogućilo da efikasno obavljaju svoje funkcije i bez bilo kakvog neprimjerenog uticaja;
Podstičemo države članice da osiguraju da subjekti revizije odgovore na nalaze revizorskih izvještaja, provedu preporuke vrhovnih revizijskih institucija i poduzmu odgovarajuće korektivne mjere, uključujući krivično gonjenje, kako bi osigurale pravilno upravljanje javnim poslovima i javnom imovinom u cilju jačanja borbe protiv korupcije za dobrobit društva.“

Sarajevo, oktobar 2024. godine

Sarajevo, 71 000, ul. Lašvačka br. 3. Tel.: + 387 (0) 33 723 550 Fax: + 387 (0) 33 714 400 Web: www.vrbih.ba E-mail: ubibih@vrbih.ba

Ured za reviziju godišnje, nakon završetka ciklusa finansijskih revizija, objavljuje Revizorski izvještaj o najvažnijim nalazima i preporukama.

Kod budžetskih korisnika, kantona i kantonalnih institucija, gradova i općina i zavoda, fondova i javnih ustanova su za 2023. godinu, između ostalih, istaknuti i nalazi vezani za sistem finansijskog upravljanja i kontrole i uspostavu jedinica za internu reviziju.

- **Sistem finansijskog upravljanja i kontrole kod revidiranih korisnika Budžeta FBiH još uvijek nije uspostavljen i implementiran kako je propisano Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u Federaciji BiH i ostalim zakonskim i drugim propisima koji regulišu ovu oblast.**
- **u skladu s nadležnostima nastaviti aktivnosti na uspostavi interne revizije i sistema finansijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru na svim nivoima vlasti u FBiH, shodno Zakonu o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH, Zakonu o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH i drugim propisima.**

HVALA NA PAŽNJI!
